

25. april 2015

Forsvaret: Et skritt i feil retning

Forsvarsdepartementet har kunngjort en vesentlig organisasjonsendring uten å se på helheten i ledelsen eller de praktiske konsekvensene.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO), som omsetter omkring 1/3 av forsvarsbudsjettet, skal ikke lenger være underlagt forsvarssjefen men organiseres som en selvstendig enhet direkte underlagt departementet (Aftenposten 23. april). Beslutningen opplyses å være tatt uten samråd med forsvarssjefen. Dette er oppsiktsvekkende av to grunner:

For det første: Høyre varslet i valgprogrammet en uavhengig gjennomgang av modellen for den såkalte integrerte strategisk ledelse (ISL). ISL innebærer at de overordnede plan- og styringsfunksjonene for Forsvaret utøves av en felles sivil-militær stab i departementet. Dagens modell ble innført i 2003 uten ekstern vurdering, og har meget uklare ansvarslinjer. Forsvarssjefen skal ivareta sin «alminnelige kommando» (etatssjefsansvar) gjennom en stab som formelt ikke rapporterer til ham, men til departementsråden. Heller ikke ansvarslinjene for forsvarssjefens operative kommando er entydig fastlagt¹. Disse uakseptable svakhetene ved dagens ISL følger av organiseringen som ble valgt av departementet selv. En integrert løsning kan meget vel utformes med tydeligere ansvarslinjer, slik man f.eks. har i Storbritannia. Når det nå skal gjennomføres en så drastisk reorganisering av forvaltningen uten samtidig å vurdere den overordnede styringen, kan dette best forstås slik at man har gitt opp tanken om en ekstern gjennomgang av ISL og opprydding i ansvarslinjene. Det er svært beklagelig, og også en lærepenge for dem som så et håp i valgløftet.

For det andre: FLOs virksomhet er meget nært knyttet til Forsvaret forøvrig. Det gjelder funksjonene i vedlikehold og logistikk som understøtter operasjoner og øvingsaktivitet, og det gjelder avveininger i anskaffelsesprosjekter. Både forsvarsministeren og forsvarssjefen har understreket behovet for å øke styrkenes operative kapasitet og sikre bedre balanse mellom budsjett på den ene siden og ambisjonene for struktur og innsatsevne på den andre. Dette krever en tettere integrering mellom de funksjonene som ligger i FLO, og de øvrige delene av Forsvaret. Samvirket kan være utfordrende også under en felles sjef, men blir ikke lettere ved at 1/3 av budsjettet legges under en juridisk tydeligere adskilt forvaltning. Her er det ikke bare snakk om rutiner for «koordinering», - det er i høy grad tale om ansvar og myndighet til å disponere og omdisponere ressurser, og til å justere målsetninger i det løpende arbeidet. Det gjelder operativ støtte så vel som materiellplanlegging. Med andre ord: Tettere integrering er nødvendig i hele den utøvende kjeden, ikke bare det strategiske nivå som håndteres i departementet. Hvordan dette skal realiseres er åpenbart ikke vurdert ettersom de berørte ikke har vært involvert. Det er ubegripelig at man på generelt grunnlag foretrekker

en modell som prinsipielt støtter sterkere funksjonell isolering og detaljert juridisk ansvarsavgrensning. Modellen er mer arbeidskrevende og medfører større krav til kompetanse på fag og formaliteter hos *både* «kunde» og «leverandør». Slik kompetanse er mangelvare i Forsvaret i dag. Det er nærliggende å mistenke at ideen underbygges av en konsulentbransje som øyner fremtidige oppdrag.

Uklare funksjons- og ansvarsforhold i den øverste ledelsen og skjerpede krav til formell ansvarsavgrensning i den underliggende organisasjonen er et dårlig utgangspunkt for å svinge Forsvaret fra dagens styrker på papiret til kampklare styrker, slik både forsvarsministeren og forsvarssjefen har understreket nødvendigheten av. Er beslutningen virkelig alvorlig ment?

§

¹ Det jålete pratet om at forsvarssjefen er «dobbelthattet» speiler prinsipløshet. De to «hattene» referere seg til to roller: Etatssjef for Forsvaret, og rådgiver for den politiske ledelsen og departementet. Men alle etatssjefer er rådgivere for høyere ledelse. Det spesielle ved forsvarssjefens stilling er at hans etatssjefsfunksjon stabsmessig er så svak og fullmaktene så uklare, at man finner det nødvendig å presisere at han fortsatt forventes å gi råd. På personlig basis, så mye han ønsker. «Dobbelthattingen» uttrykker således ikke en styrket men en svekket etatssjef.